

להתענות בהן. שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית

עין איה

ישראל ותעודת אורו של מקדש. ע"כ יומי דחנוכה תמניא אינון, כאומר מפורש "מן העולם עד העולם".

י. דלא למספר בהון, ודלא להתענות בהון. ההשלמה הבאה בברכת ד' צריכה שתחול בין על הצרכים הרוחניים בין על הצרכים החומריים שהם נצרכים ומש(ת)מים לאמצעים נכונים לצרכים הרוחניים. ע"כ במקום חשועה כללית לעם כולו, צריך שיונח רושם על ההשלמה היוצאה מההצלחה הכללית לשתי החלוקות. ההספד הוא צער נפשי פונה לעומת הפסדים רוחניים, התענית הוא צער גופני מורה על חסרונות חומריים. בהרמתן של ישראל יתאימו שתי ההצלחות להיות משמשות לתכלית אחת של יחידו של עולם ב"ה, ההשלמות הרוחניות כולן עם כל הודן וההשלמות החומריות עם כל שבען. "השם גבוך שלום" - רוחני, "חלב חיים ישיבעך" - חומרי, דלא למספר בהון - מצד הרוחניות, ודלא להתענות בהון - מצד החומריות. להורות בא, שעמים רבים באה להם מפלתם דוקא מנצחונם, כאשר התמכרו להצלחתם החומרית ויאבדו יתרונם האנושי. ע"כ תמיד צריכה עין ישראל להיות צופיה להעמיד המשקל של ההצלחה הרוחנית במקום ההצלחה החומרית, לבל יהיו אנשי רוח, אנשי קודש, צריכים להיות הולכים במר רוח והספד על הקדושה והמדות הטובות, יראת ד' ואהבתו, המתמטטת חלילה לרגלי השיעיה החומרית, כ"א דלא למספר, תהי' מצורפת עם דלא להתענותא.

יא. שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. יחש ישראל אל אה"ע, חמתם מנהגיהם ונימוסיהם, כבר פרשו חז"ל¹ ההפרש שבין הקובלנא של "וכמשפטי הגויים אשר סביבותיכם עשיתם"² לאותה של "וכמשפטי הגויים אשר סביבותיכם לא עשיתם"³, כמתוקנים שבהם לא עשיתם כמקולקלים שבהם עשיתם. אמנם העשיה כמתוקנים שבהם גם היא צריכה שמירה יתירה שלא ימשכו אחריהם לעשות ג"כ כנימוסים המקולקלים. והיסוד הנאמן להנהגה בזה הוא, שישראל צריך שישמור את רוחו ולבבו מכל משמר, אם לפעמים יראה דבר טוב, הנהגה ישרה ותיקון ישובו של עולם בעמים ויקחם להביאם לגבולו, יראה שלא רוח העמים בכללו יכנס לתוכן חייו הפנימיים, כי בהכנס רוח העמים לתוך חייהם של ישראל או אין מעצור ואין מעמד. או כבר נהדף רוח ישראל ממקומו ועל כסאו ישב זר, כ"א רוח ישראל צריך שיהי' איתן וקבוע בלב. התורה והמצוה וכל המדות הקדושות שהן שייכות לה, צריכות שיהיו חסנם ומעוזם של ישראל. ומצד החיצוני והטפל שבחיים, מצד צורך השעה וישוב העולם, יפנה לפעמים

מקום אורו של עולם, כההתחלה יש כבר הכל אלא שהזמנים הבאים ישלימוה ויפתחוה, תקרא חנוכה, לשון מקבלת ומושפעת, ומתוך שהיא קיימת בכל צביונה ובכל כח קדושתה של העתיד הרחוק, השלם בתכלית גם בעצם ימי הירידה וההצלמה, ע"כ לא יוכלו זרים ורעי גויים לכבות אורה לגמרי, כי שם אדיר לנו ד' אלהינו⁴, "עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחל"ו⁵.

ט. רת"ר בכ"ה ככסליו יומי דחנוכה תמניא אינון. הסכום הרגיל להיקף שלם הוא שבוע של שבעה ימים. אמנם התכלית של כל נשגב וקדושת שם ד' וחפצו הטוב בעולם, יגלה רק לזמן העתיד, שאליו פונות כל הקדושות. אמנם גם בזמן ההוא כח העתיד נגלה איך הוא הולך ובא, וזה יגלה ע"י גלגוליהם של ישראל הנפלאים, שלולא תכלית העתיד הנשגב אין פותר לחידת עולמים זאת. ע"כ השבת היא מורכבת עם היקף הזמן ההוא המתמיד, ורומז ליום שכולו שבת מנוחה וקדושה, להורות שבעצם הזמן ההוא רושם הזמן העתיד הוא כבר מוכן ומוחש. היונים אמנם בקשו לסמות אורו של עולם, החשיכו עיניהם של ישראל ומלאו את העולם פחונות והוללות, על יסוד העיקר של לקיחת ציור הזמן ההוא בלא שום תעודה בעתיד, עד שגרמו להשפיע על הכתות הרעות שיצאו מקרבנו לאמר אין עולם אלא אחד, ושעבורם תקנו במקדש לאמר "מן העולם עד העולם"⁶. כלומר, בשעה שהזמנים מתוקנים ועיני השכל בהירות, די באמירה אחת, "מן העולם", והעתיד כבר נשקף, אבל כאשר האפילו אור האמת, ראוי להעמיד מפורש את התעודה של העתיד, אע"פ שהעינים הטרטוטות אינן מכירות אותו מן ההנה, מ"מ דבר אלהינו יקום לעולם. וכבר אנו יודעים את תעודת העתיד ע"פ הנבואה, נחלתן של ישראל, והיא לנו מבוררת גם בעת החושך שלא יראה לעיני כשר באופן מותש כח העתיד מתוך ההנה. כשם שדי באמירה אחת "מן העולם" לכלול כמו כן את העתיד בזמן הבהיר והמאיר, כן די בחנוכה של שבעה ימים, שכולל ההיקף הזמני ההוא שבתוכו כבר נכלל השבת, הרומז ומכין ליום שכולו שבת. אבל לעת הירידה שגרמו היונים ההוללים, שטשטשו את בהירת ההנה מלהציץ מתוכו את העתיד הנהדר, שאז יגלה אור ד' וכבודו בעולם, "האלילים כליל יחלף"⁷, הי' דרוש לחזק את הצפיה העיקרית הישראלית, שלא תתקמץ גם היא בהנה כאותה של היונית חלילה, לעשות החנוכה שמנה ימים, כלומר יום אחד העודף על ההיקף הנהוג בהנה, להורות בפועל שכל מגמותינו יגלו ויצאו לפעלן רק בעתיד, שיצא הזמן בכללו מידי שפלותו, והעולם ירפא מעורונו ורעותיו הכלליות והפרטיות, שהוא מגמתן של

8. עפ"י ישעיה לג, כא. 9. שם כו, א. ט. 1. ברכות נד, א. 2. ישעיה כ, יח. י. 1. תהילים קמו, יד. יא. 1. סנהדרין לט, ב. 2. יחזקאל יא, יב. 3. שם ה, ז.